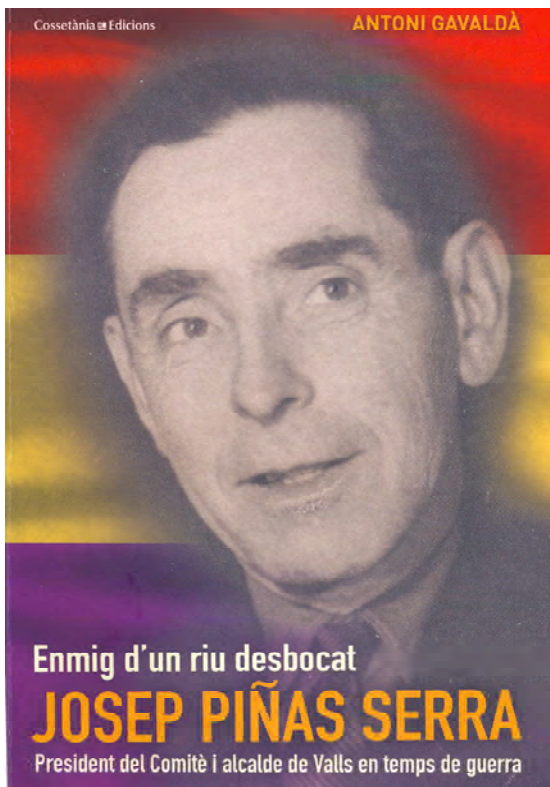

Enmig d'un riu desbocat. Josep Piñas Serra. President del Comitè i Alcalde Valls en temps de Guerra.
Antoni Gavalrà Torrents. Amb pròleg de **Quim Arrufat**
 Valls, 2017. 240 p.

Tal com afirma l'autor en la introducció, aquest no és un llibre de memòries, «és un compendi de la vida d'una persona que va ser alcalde en temps de guerra i va tenir un paper destacat a Valls en un període crucial», les fonts per a realitzar aquest estudi no són les típiques d'arxiu i d'hemeroteca, sinó els testimonis orals dels protagonistes, gràcies a les gravacions que Gavalrà féu a França durant els anys 1984-1986, la qual cosa permet aflorar la seva humanitat i allunyar-se de la freda descripció dels esdeveniments, com és habitual entre els historiadors. El biografat era fill d'una família pagesa; de

petit es formà a l'Escola Moderna, adscrita al Centre Obrer Instructiu de Valls, que seguia l'ideari del pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, tot i que l'abandonà prematurament als dotze anys, per anar a treballar de pagès, a més aprofitava els caps de setmana per vendre cocs de morenc pels bars i també premsa sindicalista pels carrers, aquestes darreres ocupacions afavoriren el contacte amb les tertúlies del Sindicat de Pagesos.

Als vint-i-sis anys assisteix a les classes nocturnes de l'Escola del Treball de Valls, en l'aspecte ideològic el seu mestre seria Fidel Martí, fundador de la Federació Agrícola de Valls i el seu radi, entitat que evolucionaria vers la Federació Agrícola Comarcal. El servei militar obligatori el realitzà al Marroc, on entrà en guerra. El 1924 retornà a Valls i posteriorment es casaria amb Josepa Sanromà, el 1929 participà en la fundació de l'Ateneu Popular i en el moviment sindicalista local, amb l'adveniment de la II República, milità en la CNT per defensar els drets

del pagesos. Gavalrà comenta els conflictes amb la FAI i les conseqüències dels fets d'octubre de 1934, amb el seu empresonament (1935-1936). En època de guerra entrarà en contacte amb l'anarcosindicalista mont-blancu Ramon Porté Dalmau, secretari del Comitè Regional de Camperols de la CNT de Catalunya. Josep Piñas intervé en vagues al Camp de Tarragona, a l'inici de la guerra civil presideix el Comitè de Milícies Antifeixistes de Valls, i el novembre de 1937 l'alcaldia. També ocuparia el càrrec de secretari de la Col·lectivitat Agrícola de Valls, el febrer de 1936 esdevé secretari comarcal de la CNT, fins que és mobilitzat a files.

Gavalrà exposa detingudament la tràgica repressió contra els eclesiàstics i persones d'ideologia dretana, les pugnes internes sindicalistes i la seva actuació municipal. El 1939 Piñas s'exilia a França, on és reclòs als camps de concentració de Sant Cebrià i Argeler. El biografat, un personatge polièdric, defensor de la justícia social i malgrat de ser d'esperit pacífic, es veié totalment desbordat per la revolta

de 1936, que comportà l'empresonament i assassinat cruel d'innocents, concretament es dedica un apartat a la mort de Tomàs Caylà i la detenció del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer.

A l'apèndix s'adjunta una relació de milicians destinats al front d'Aragó de l'Alt Camp, entre els quals n'hi ha de nascuts a la Conca de Barberà, concretament a Vilaverd (Josep Miró Balcells i Pere Òdena Ferré, ambdós de la CNT). L'obra de Gavaldà ens aporta una visió diferent de la guerra civil i exili a Valls, aquesta des de l'òptica dels protagonistes, amb les contradiccions inherents a tot ésser humà, les afirmacions finals de Josep Piñas resumeixen de forma senzilla les seves reflexions internes: «el temps i el tracte m'ha hagut de convèncer que ni allí hi ha els dolents, ni aquí hi ha els bons, sinó que els bons i els dolents són a tot arreu».

Ens troben amb un llibre de fàcil lectura, amb rigor històric, amb una excel·lent metodologia de treball, que pot ser exemple per a altres estudis, com és habitual amb Antoni Gavaldà Torrents, un referent historiogràfic de les nostres comarques.

Josep M. Grau i Pujol